Test Booklet No.
ਟੈਸਟ ਪੁਸਤਿਕਾ ਨੰ.

Subject : BUSINESS STUDIES
Code : 305 EPB
Medium : English and Punjabi

Test Booklet Code
ਟੈਸਟ ਬੁੱਕਲੇਟ ਕੋਡ

D

(Do not open this Test Booklet until you are asked to do so)

(ਇਹ ਟੈਸਟ ਪੁਸਤਿਕਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹੋ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ)

*Time Allowed : **45** minutes* *ਸਮਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰ : **45** ਮਿੰਟ*	*Maximum Marks : **200*** *ਕੁੱਲ ਅੰਕ : **200***	*Total Questions : **50*** *ਕੁੱਲ ਸਵਾਲ : **50***	*Number of questions to be answered : **40*** *ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ : **40***

Kindly read the Instructions given on this Page and Back Page carefully before attempting this Question Paper.
ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਪੰਨੇ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ।

Important Instructions for the Candidates :

1. This Test Booklet contains **50** questions printed in English and Punjabi. Out of these, the candidate is required to answer any **40** questions. If a candidate answers more than 40 questions, the first 40 answered questions will be considered for evaluation.
2. When you are given the OMR Answer Sheet, fill in your particulars on it carefully with **blue/black** ball point pen only.
3. Use only Blue/Black Ball Point Pen for marking responses.
4. The CODE for this Test Booklet is **D**. Make sure that the CODE printed on the OMR Answer Sheet is the same as that on this Test Booklet. Also ensure that your Test Booklet No. and OMR Answer Sheet No. are exactly the same. In case of discrepancy, the candidate should immediately report the matter to the Invigilator for replacement of both the Test Booklet and the OMR Answer Sheet. No claim in this regard will be entertained after five minutes from the start of the examination.
5. Before attempting the question paper kindly check that this Test Booklet has total **28** pages and OMR Answer Sheet consists of one sheet. At the start of the examination within first five minutes, candidates are advised to ensure that all pages of Test Booklet and OMR Answer Sheet are properly printed and they are not damaged in any manner.
6. Each question has four answer options. Out of these four options choose the **MOST APPROPRIATE OPTION** and darken/blacken the corresponding circle on the OMR Answer Sheet with a Blue/Black Ball Point Pen.
7. Five (5) marks will be given for each correct answer. One (1) mark will be deducted for each incorrect answer. If more than one circle is found darkened/blackened for a question, then it will be considered as an incorrect answer. Unanswered questions will be given no mark.

P.T.O.

ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ :

1. ਇਸ ਟੈਸਟ ਪੁਸਤਿਕਾ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ **50** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਛਪੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ **40** ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਉਮੀਦਵਾਰ 40 ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ 40 ਦਿੱਤੇ ਉੱਤਰਾਂ ਦੇ ਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
2. ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ OMR ਉੱਤਰ ਪੱਤਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਤੇ ਸਿਰਫ **ਨੀਲੇ/ਕਾਲੇ** ਬਾਲ ਪੁਆਇੰਟ ਪੈੱਨ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਵੇਰਵੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਭਰੋ।
3. ਉੱਤਰ ਅੰਕਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ ਨੀਲੇ/ਕਾਲੇ ਬਾਲ ਪੁਆਇੰਟ ਪੈੱਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।
4. ਇਸ ਟੈਸਟ ਪੁਸਤਿਕਾ ਦਾ **ਕੋਡ D** ਹੈ। ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ OMR ਉੱਤਰ ਪੱਤਰੀ 'ਤੇ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ **ਕੋਡ** ਉਹ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਟੈਸਟ ਪੁਸਤਿਕਾ 'ਤੇ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ ਕੋਡ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਟੈਸਟ ਪੁਸਤਿਕਾ ਨੰਬਰ ਅਤੇ OMR ਉੱਤਰ ਪੱਤਰੀ ਨੰਬਰ ਬਿਲਕੁਲ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਵਖ-ਵਖ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤੁਰੰਤ ਇਸਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂਚਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਟੈਸਟ ਪੁਸਤਿਕਾ ਅਤੇ OMR ਉੱਤਰ ਪੱਤਰੀ ਦੋਨਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਲੈ ਲਵੇ। ਇਮਤਿਹਾਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਅਵੇ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
5. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਹਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਜਾਂਚ ਲਵੋ ਕਿ ਇਸ ਟੈਸਟ ਪੁਸਤਿਕਾ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ **28** ਪੰਨੇ ਹਨ ਅਤੇ OMR ਉੱਤਰ ਪੱਤਰੀ ਇੱਕ ਸ਼ੀਟ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਮਿੰਟਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਟੈਸਟ ਪੁਸਤਿਕਾ ਅਤੇ OMR ਉੱਤਰ ਪੱਤਰੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।
6. ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਚਾਰ ਉੱਤਰ ਵਿਕਲਪ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਚਾਰ ਵਿਕਲਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ **ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵੇਂ ਵਿਕਲਪ** ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨੀਲੇ/ਕਾਲੇ ਬਾਲ ਪੁਆਇੰਟ ਪੈਨ ਨਾਲ OMR ਉੱਤਰ ਪੱਤਰੀ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਗੂੜ੍ਹਾ/ਕਾਲਾ ਕਰੋ।
7. ਹਰੇਕ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਲਈ ਪੰਜ (5) ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰੇਕ ਗਲਤ ਉੱਤਰ ਲਈ ਇੱਕ (1) ਅੰਕ ਕੱਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚੱਕਰ ਗੂੜ੍ਹੇ/ਕਾਲੇ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਗਲਤ ਉੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉੱਤਰ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਅੰਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕ.ਪ.ਪ.

Name of the Candidate (in Capital Letters) : _____
ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਨਾਮ (ਵੱਡੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚ) :

Application Number (in figures) : _____
ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ (ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ) :

Roll Number (in figures) : _____
ਰੋਲ ਨੰਬਰ (ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ) :

Centre of Examination (in Capital Letters) : _____
ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ (ਵੱਡੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚ) :

Candidate's Signature : _____ Invigilator's Signature : _____
ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਦਸਤਖਤ : ਜਾਂਚਕਰਤਾ ਦੇ ਦਸਤਖਤ :

Facsimile signature stamp of Centre Superintendent : _____
ਸੈਂਟਰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੀ ਦਸਤਖਤ ਮੋਹਰ :

1. Identify the Principle of Management where Taylor pioneered the introduction of method of scientific inquiry into the domain of management practice.

(1) Science, not rule of thumb

(2) Harmony not discord

(3) Cooperation, not individualism

(4) Development of each and every person to the greatest efficiency and prosperity

2. Match **List-I** with **List-II** on the basis of Management Principles :

	List-I		**List-II**
(A)	Obedience to organisational rules	(I)	Unity of direction
(B)	One boss for every individual employee	(II)	Remuneration of employees
(C)	One head and one plan	(III)	Discipline
(D)	Remuneration should be just and equitable	(IV)	Unity of command

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (III), (D) - (IV)

(2) (A) - (I), (B) - (III), (C) - (II), (D) - (IV)

(3) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (IV), (D) - (III)

(4) (A) - (III), (B) - (IV), (C) - (I), (D) - (II)

3. The aim of which technique given by F.W. Taylor is to reduce a given line or a product to fixed types, sizes and characteristics ?

(1) Method study

(2) Time study

(3) Standardisation of work

(4) Functional foremanship

SPACE FOR ROUGH WORK

1. ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਉਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਜਿੱਥੇ ਟੇਲਰ ਨੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਂਚ ਦੇ ਢੰਗ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

(1) ਵਿਗਿਆਨ, ਨਾ ਕਿ ਅੰਗੂਠਾ ਛਾਪ ਨਿਯਮ

(2) ਇੱਕਸੁਰਤਾ ਨਾ ਕਿ ਮੱਤ-ਭੇਦ

(3) ਵਿਅਕਤੀਗਤਵਾਦ ਨਹੀਂ, ਸਹਿਯੋਗ

(4) ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ

2. ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਸੂਚੀ-I ਨੂੰ ਸੂਚੀ-II ਨਾਲ ਮਿਲਾਓਃ

	ਸੂਚੀ-I		**ਸੂਚੀ-II**
(A)	ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ	(I)	ਨਿਰਦੇਸ਼ਾ ਦੀ ਏਕਤਾ
(B)	ਹਰੇਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਲਈ ਇੱਕ ਬੌਸ	(II)	ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ
(C)	ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ	(III)	ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ
(D)	ਤਨਖਾਹ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸਮਤੁਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ	(IV)	ਕਮਾਂਡ ਦੀ ਏਕਤਾ

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿਕਲਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋਃ

(1) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (III), (D) - (IV)

(2) (A) - (I), (B) - (III), (C) - (II), (D) - (IV)

(3) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (IV), (D) - (III)

(4) (A) - (III), (B) - (IV), (C) - (I), (D) - (II)

3. ਐਫ.ਡਬਲਿਊ. ਟੇਲਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ਕਿਸ ਤਕਨੀਕ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਿਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਲਾਈਨ ਜਾਂ ਉਤਪਾਦ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਿਸਮਾਂ, ਅਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਘਟਾਉਣਾ ਹੈ ?

(1) ਵਿਧੀ ਅਧਿਐਨ

(2) ਟਾਈਮ ਸਟੱਡੀ

(3) ਕੰਮ ਦਾ ਮਾਨਕੀਕਰਨ

(4) ਕਾਰਜਾਤਮਕ ਫੋਰਮੈਨਸ਼ਿਪ

SPACE FOR ROUGH WORK

4. Match **List-I** with **List-II** on the basis of Management Principles :

	List-I (Meaning)		**List-II (Term)**
(A)	Employees turnover should be minimised	(I)	Stability of personnel
(B)	Emphasises kindliness and justice	(II)	Equity
(C)	Chain of authority and communication from top to bottom	(III)	Espirit de corps
(D)	Promotes team spirit	(IV)	Scalar chain

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (III), (D) - (IV)

(2) (A) - (I), (B) - (III), (C) - (II), (D) - (IV)

(3) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (IV), (D) - (III)

(4) (A) - (III), (B) - (IV), (C) - (I), (D) - (II)

5. Under which dimension of business environment is "Online Booking of Air Tickets" included ?

(1) Legal dimension (2) Economic dimension

(3) Technical dimension (4) Social dimension

6. Which of the following is an example of economic environment ?

(1) Money supply in economy (2) Constitution of the country

(3) Life expectancy (4) Population shifts

7. Which of the following is an example of legal environment ?

(1) Death/Birth Ratio (2) Trade Union Act

(3) Prevailing Political System (4) Public Debt

8. Which of the following does ***not*** characterise business environment ?

(1) Inter-related (2) External forces

(3) Market orientation and product (4) Relativity

SPACE FOR ROUGH WORK

4. ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਸੂਚੀ-I ਨੂੰ ਸੂਚੀ-II ਨਾਲ ਮਿਲਾਓਃ

	ਸੂਚੀ-I (ਅਰਥ)		**ਸੂਚੀ-II (ਸ਼ਬਦ (ਟਰਮ))**
(A)	ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪਲਟਾਉਣਾ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਣ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ	(I)	ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ
(B)	ਦਿਆਲਤਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ	(II)	ਬਰਾਬਰੀ
(C)	ਉੱਪਰ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਤੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਦੀ ਲੜੀ	(III)	ਐਸਪੀਰਿਟ ਡੀ ਕੋਰਪਸ
(D)	ਟੀਮ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ	(IV)	ਸਕੇਲਰ ਚੇਨ

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿਕਲਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋਃ

(1) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (III), (D) - (IV)

(2) (A) - (I), (B) - (III), (C) - (II), (D) - (IV)

(3) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (IV), (D) - (III)

(4) (A) - (III), (B) - (IV), (C) - (I), (D) - (II)

5. ਵਪਾਰਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਕਿਸ ਪਹਿਲੂ ਤਹਿਤ "ਹਵਾਈ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਔਨਲਾਈਨ ਬੁਕਿੰਗ" ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ?

(1) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਹਿਲੂ (2) ਆਰਥਿਕ ਪਹਿਲੂ

(3) ਤਕਨੀਕੀ ਪਹਿਲੂ (4) ਸਮਾਜਿਕ ਪਹਿਲੂ

6. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਆਰਥਿਕ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ?

(1) ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਦੀ ਪੂਰਤੀ (2) ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ

(3) ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੀ ਆਸ (4) ਆਬਾਦੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਵ

7. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦਾ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ?

(1) ਮੌਤ/ਜਨਮ ਅਨੁਪਾਤ (2) ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਐਕਟ

(3) ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ (4) ਜਨਤਕ ਕਰਜ਼ਾ

8. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਵਪਾਰਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ***ਨਹੀਂ*** ਰੱਖਦਾ ?

(1) ਅੰਤਰ-ਸੰਬੰਧ (2) ਬਾਹਰੀ ਤਾਕਤਾਂ

(3) ਮਾਰਕੀਟ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦ (4) ਸਾਪੇਖਤਾ

SPACE FOR ROUGH WORK

9. Identify the correct sequence of steps under the Planning function :

(A) Setting objectives

(B) Identifying alternative courses of action

(C) Developing premises

(D) Evaluating alternative courses of action

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B), (C), (D)

(2) (A), (C), (B), (D)

(3) (B), (A), (D), (C)

(4) (C), (B), (D), (A)

10. Identify the correct sequence of Selection process :

(A) Selection decision

(B) Employment interview

(C) Selection tests

(D) Reference checking

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B), (C), (D)

(2) (A), (C), (B), (D)

(3) (B), (A), (D), (C)

(4) (C), (B), (D), (A)

11. "It is a joint programme of training in which educational institutions and business firms cooperate." Identify the method of training.

(1) Vestibule training

(2) Apprenticeship training

(3) Internship training

(4) Job rotation

SPACE FOR ROUGH WORK

9. ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਫੰਕਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਕਦਮਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ।

(A) ਉਦੇਸ਼ ਨਿਰਧਾਰਨ

(B) ਕਾਰਵਾਈ ਦੀਆਂ ਵਿਕਲਪਿਕ ਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ

(C) ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਇਮਾਰਤ

(D) ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵਿਕਲਪਿਕ ਵਿਧੀਆਂਸ ਦਾ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿਕਲਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋਃ

(1) (A), (B), (C), (D)

(2) (A), (C), (B), (D)

(3) (B), (A), (D), (C)

(4) (C), (B), (D), (A)

10. ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ।

(A) ਚੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

(B) ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਇੰਟਰਵਿਊ

(C) ਚੋਣ ਟੈਸਟ

(D) ਸੰਦਰਭ ਜਾਂਚ

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿਕਲਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋਃ

(1) (A), (B), (C), (D)

(2) (A), (C), (B), (D)

(3) (B), (A), (D), (C)

(4) (C), (B), (D), (A)

11. "ਇਹ ਸਿਖਲਾਈ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿੱਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਫਰਮਾਂ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ" ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਢੰਗ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ।

(1) ਵੇਸਟਿਬੂਲ ਸਿਖਲਾਈ

(2) ਅਪ੍ਰੈਂਟਿਸਸ਼ਿਪ ਸਿਖਲਾਈ/ਸ਼ਾਗਿਰਦੀ ਸਿਖਲਾਈ

(3) ਇੰਟਰਨਸ਼ਿਪ ਸਿਖਲਾਈ

(4) ਕੰਮ ਦੀ ਬਦਲੀ

SPACE FOR ROUGH WORK

12. Match **List-I** with **List-II** on the basis of meaning and name of the concept :

	List-I		**List-II**
(A)	Choosing the most appropriate candidate	(I)	Selection
(B)	Candidate is given an introduction to superiors	(II)	Orientation
(C)	Learning the skills related to a job	(III)	Recruitment
(D)	Searching for prospective employees	(IV)	Training

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (III), (D) - (IV)

(2) (A) - (I), (B) - (III), (C) - (II), (D) - (IV)

(3) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (IV), (D) - (III)

(4) (A) - (III), (B) - (IV), (C) - (I), (D) - (II)

13. Which of the following is a process of incitement or inducing subordinates to act in a desired manner to achieve organisational goals ?

(1) Motivation (2) Supervision

(3) Leadership (4) Communication

14. Find the correct sequence of needs as given by Maslow in his Need Hierarchy Theory.

(A) Belongingness needs

(B) Safety and Security needs

(C) Self-actualisation needs

(D) Esteem needs

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B), (C), (D) (2) (A), (C), (B), (D)

(3) (B), (A), (D), (C) (4) (C), (B), (D), (A)

15. "_____ is a process of influencing the behaviour of people by making them strive voluntarily towards achievement of organisational goals."

(1) Motivation (2) Supervision

(3) Leadership (4) Communication

SPACE FOR ROUGH WORK

12. ਅਰਥ ਅਤੇ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਸੂਚੀ-I ਨੂੰ ਸੂਚੀ-II ਨਾਲ ਮਿਲਾਓਃ

	ਸੂਚੀ-I		**ਸੂਚੀ-II**
(A)	ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵੇਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ	(I)	ਚੋਣ
(B)	ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ	(II)	ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼
(C)	ਨੌਕਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁਨਰ ਸਿੱਖਣਾ	(III)	ਭਰਤੀ
(D)	ਸੰਭਾਵਿਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭਾਲ	(IV)	ਸਿਖਲਾਈ

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿਕਲਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋਃ

(1) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (III), (D) - (IV)

(2) (A) - (I), (B) - (III), (C) - (II), (D) - (IV)

(3) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (IV), (D) - (III)

(4) (A) - (III), (B) - (IV), (C) - (I), (D) - (II)

13. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ/ਸੰਸਥਾਈ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧੀਨ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ ?

(1) ਪ੍ਰੇਰਣਾ (2) ਨਿਗਰਾਨੀ

(3) ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ (4) ਸੰਚਾਰ

14. ਮਾਸਲੋ ਵਲੋਂ ਦਿਤੀ ਗਈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹਾਇਰਾਰਕੀ ਥਿਊਰੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਲੱਭੋ।

(A) ਸੰਬੰਧ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ

(B) ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ

(C) ਸਵੈ-ਬੋਧ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ

(D) ਸਾਨ-ਸਨਮਾਨ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿਕਲਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋਃ

(1) (A), (B), (C), (D) (2) (A), (C), (B), (D)

(3) (B), (A), (D), (C) (4) (C), (B), (D), (A)

15. "ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ/ਸੰਸਥਾਈ ਟੀਚਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਯਤਨ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ।"

(1) ਪ੍ਰੇਰਣਾ (2) ਨਿਗਰਾਨੀ

(3) ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ (4) ਸੰਚਾਰ

SPACE FOR ROUGH WORK

16. Which of the following is ***not*** a limitation of Controlling ?

(1) Costly affair
(2) Resistance from employees
(3) Ensure order and discipline
(4) Little control on external factors

17. Identify the correct sequence of Controlling process :

(A) Analysing deviations
(B) Measurement of actual performance
(C) Setting up standards
(D) Comparison of actual performance with standards

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B), (C), (D)
(2) (A), (C), (B), (D)
(3) (B), (A), (D), (C)
(4) (C), (B), (D), (A)

18. "Only a 5% increase in labour cost may be more troublesome than a 15% increase in postal charges." Identify the concept pointed out in the statement.

(1) Deviation
(2) Critical point control
(3) Break-even analysis
(4) Critical path method

19. Identify the function performed by Financial Market from the following statement :
"Holders of assets can readily sell their financial assets through the mechanism of the financial market."

(1) Reduce the cost of transactions
(2) Provide liquidity to financial assets
(3) Facilitate price discovery
(4) Mobilisation of savings and channelising them into the most productive uses

20. If any of the parties are not satisfied by the order of _____, they can appeal against such order to the State Commission on the grounds of facts or law within a period of forty-five days from the date of order.

(1) District Commission
(2) State Commission
(3) National Commission
(4) Local Court

21. Identify the importance of consumer protection discussed in the following lines — "Business organisations make money by selling goods and providing services to consumers. Thus, consumers form an important group among the many stakeholders of business and like other stakeholders, their interest has to be well taken care of."

(1) Moral justification
(2) Business uses society's resources
(3) Social responsibility
(4) Long-term interest of business

SPACE FOR ROUGH WORK

16. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਸੀਮਾ ***ਨਹੀਂ*** ਹੈ ?

(1) ਮਹਿੰਗਾ ਸੌਦਾ
(2) ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧ
(3) ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ
(4) ਬਾਹਰੀ ਕਾਰਕਾਂ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਨਿਯੰਤਰਣ

17. ਕੰਟਰੋਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ।

(A) ਵਿਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ/ਵਿਚਲਨਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ
(B) ਅਸਲ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਮਾਪ
(C) ਮਿਆਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ
(D) ਮਿਆਰੀ ਨਾਲ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਤੁਲਨਾ

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿਕਲਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋਃ

(1) (A), (B), (C), (D)
(2) (A), (C), (B), (D)
(3) (B), (A), (D), (C)
(4) (C), (B), (D), (A)

18. "ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ 5 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦਾ ਵਾਧਾ ਡਾਕ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿੱਚ 15 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਵਾਧੇ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ।

(1) ਭਟਕਣਾ
(2) ਨਾਜ਼ੁਕ ਬਿੰਦੂ ਨਿਯੰਤਰਣ
(3) ਬਰੇਕ-ਈਵਨ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ
(4) ਨਾਜ਼ੁਕ ਮਾਰਗ ਵਿਧੀ

19. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਵਿੱਤੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ।

"ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਧਾਰਕ ਵਿੱਤੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਵਿੱਤੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਵੇਚ ਸਕਦੇ ਹਨ।"

(1) ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਲਾਗਤ ਘਟਾਉਣਾ
(2) ਵਿੱਤੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਤਰਲਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ
(3) ਮੁੱਲ ਖੋਜ ਦੀ ਸਹੂਲਤ
(4) ਬੱਚਤਾਂ ਨੂੰ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਭਕਾਰੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ।

20. ਜੇ ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ _____ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੰਤਾਲੀ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤੱਥਾਂ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਲਈ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ:

(1) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਮਿਸ਼ਨ
(2) ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ
(3) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ
(4) ਸਥਾਨਕ ਅਦਾਲਤ

21. ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖਪਤਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ – "ਵਪਾਰਕ ਸੰਗਠਨ ਵਸਤਾਂ ਵੇਚ ਕੇ ਅਤੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਪਤਕਾਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮੂਹ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

(1) ਨੈਤਿਕ ਉਚਿਤਤਾ
(2) ਕਾਰੋਬਾਰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ
(3) ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ
(4) ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਹਿੱਤ

SPACE FOR ROUGH WORK

22. Identify the Consumer Right – "The consumer has the freedom to access variety of products at competitive prices. This implies that the marketers should offer a wide variety of products in terms of quality, brand, prices, size, etc."

(1) Right to Safety
(2) Right to Seek Redressal
(3) Right to be Assured
(4) Right to Consumer Education

23. Identify the method of floatation in Primary Market wherein a company sells securities enbloc at an agreed price to a broker.

(1) Rights issue
(2) Offer for sale
(3) e-IPOs
(4) Offer through Prospectus

24. Match **List-I** with **List-II** on the basis of meaning and the term :

	List-I (Meaning)		**List-II (Term)**
(A)	Right to command	(I)	Answerability
(B)	Obligation to perform task	(II)	Delegation
(C)	Accountability	(III)	Authority
(D)	Basis of management hierarchy	(IV)	Responsibility

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (III), (D) - (IV)
(2) (A) - (I), (B) - (III), (C) - (II), (D) - (IV)
(3) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (IV), (D) - (III)
(4) (A) - (III), (B) - (IV), (C) - (I), (D) - (II)

25. Identify the correct sequence of Organising function of management.

(A) Establishing authority and reporting relationships
(B) Departmentalisation
(C) Identification and division of work
(D) Assignment of duties

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B), (C), (D)
(2) (A), (C), (B), (D)
(3) (B), (A), (D), (C)
(4) (C), (B), (D), (A)

SPACE FOR ROUGH WORK

22. ਖਪਤਕਾਰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ – "ਖਪਤਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਲੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਮਾਰਕਿਟਰਾਂ/ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਣਵੱਤਾ, ਬ੍ਰਾਂਡ, ਕੀਮਤਾਂ, ਅਕਾਰ ਆਦਿ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।"

(1) ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ
(2) ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ
(3) ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ
(4) ਖਪਤਕਾਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ

23. ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿੱਚ ਫਲੋਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਢੰਗ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਬ੍ਰੋਕਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਹਿਮਤ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਭੂਤੀਆਂ ਵੇਚਦੀ ਹੈ।

(1) ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ
(2) ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼
(3) e-IPOs
(4) ਵਿਵਰਣ-ਪੁਸਤਕ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼

24. ਅਰਥ ਅਤੇ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਸੂਚੀ-I ਨੂੰ ਸੂਚੀ-II ਨਾਲ ਮਿਲਾਓਃ

ਸੂਚੀ-I (ਅਰਥ)	**ਸੂਚੀ-II (ਸ਼ਬਦ (ਟਰਮ))**
(A) ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ	(I) ਜਵਾਬਦੇਹਤਾ
(B) ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ	(II) ਡੈਲੀਗੇਸ਼ਨ/ਅਧਿਕਾਰ ਸਪੁਰਦਗੀ
(C) ਜਵਾਬਦੇਹੀ	(III) ਅਥਾਰਿਟੀ
(D) ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲੜੀ ਦਾ ਅਧਾਰ	(IV) ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿਕਲਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋਃ

(1) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (III), (D) - (IV)
(2) (A) - (I), (B) - (III), (C) - (II), (D) - (IV)
(3) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (IV), (D) - (III)
(4) (A) - (III), (B) - (IV), (C) - (I), (D) - (II)

25. ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਸੰਗਠਿਤ ਕਾਰਜ ਦੇ ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ।

(A) ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨਾ
(B) ਵਿਭਾਗੀਕਰਨ
(C) ਕੰਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਵੰਡ
(D) ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿਕਲਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋਃ

(1) (A), (B), (C), (D)
(2) (A), (C), (B), (D)
(3) (B), (A), (D), (C)
(4) (C), (B), (D), (A)

SPACE FOR ROUGH WORK

26. The formal organisation can be better understood by a study of its features which are as follows :

(A) It specifies the relationships among various job positions and the nature of their inter-relationship. This clarifies who has to report to whom.

(B) It is a means to achieve the objectives specified in the plans, as it lays down rules and procedures essential for their achievement.

(C) Independent channels of communication without specified direction of flow of information are developed by group members.

(D) It is deliberately designed by the top management to facilitate the smooth functioning of the organisation.

Which of the following options are correct ?

(1) (A), (B) and (D) only
(2) (A), (B) and (C) only
(3) (A), (B), (C) and (D)
(4) (B), (C) and (D) only

27. The informal organisation offers many benefits. Important among them are given below :

(A) Prescribed lines of communication are not followed. Thus, informal organisation leads to faster spread of information as well as quick feedback.

(B) It helps to fulfil the social needs of the members and allows them to find like minded people. This enhances their job satisfaction since it gives them a sense of belongingness in the organisation.

(C) It contributes towards fulfilment of organisational objectives by compensating for inadequacies in the formal organisation.

(D) Unity of command is maintained through an established chain of command.

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B) and (D) only
(2) (A), (B) and (C) only
(3) (A), (B), (C) and (D)
(4) (B), (C) and (D) only

28. Identify the correct sequence of trading & settlement procedure :

(A) The investor has to sign a broker client agreement.

(B) The investor has to open a 'Demat' Account.

(C) An order confirmation slip is issued to the investor by the broker.

(D) The broker will then go online and connect to the main stock exchange.

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B), (C), (D)
(2) (A), (C), (B), (D)
(3) (B), (A), (D), (C)
(4) (C), (B), (D), (A)

SPACE FOR ROUGH WORK

26. ਰਸਮੀ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇੜੇ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ :

(A) ਇਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਨੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨੀ ਹੈ।

(B) ਇਹ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(C) ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਿਸ਼ਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਚੈਨਲ ਸਮੂਹ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

(D) ਇਹ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਉੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਸੁਚਾਰੂ ਕੰਮਕਾਜ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਵਿਕਲਪ ਸਹੀ ਹੈ?

(1) ਸਿਰਫ (A), (B) ਅਤੇ (D)
(2) ਸਿਰਫ (A), (B) ਅਤੇ (C)
(3) (A), (B), (C) ਅਤੇ (D)
(4) ਸਿਰਫ (B), (C) ਅਤੇ (D)

27. ਗ਼ੈਰ-ਰਸਮੀ ਸੰਗਠਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨਃ

(A) ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੰਚਾਰ ਮਾਰਗਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਗ਼ੈਰ-ਰਸਮੀ ਸੰਗਠਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਲਾਅ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਤੁਰੰਤ ਫੀਡਬੈਕ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(B) ਇਹ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਨ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇਪਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

(C) ਇਹ ਰਸਮੀ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਕਮੀਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਕੇ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।

(D) ਕਮਾਂਡ ਦੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਕਮਾਂਡ ਦੀ ਇੱਕ ਸਥਾਪਿਤ ਲੜੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿਕਲਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋਃ

(1) ਸਿਰਫ (A), (B) ਅਤੇ (D)
(2) ਸਿਰਫ (A), (B) ਅਤੇ (C)
(3) (A), (B), (C) ਅਤੇ (D)
(4) ਸਿਰਫ (B), (C) ਅਤੇ (D)

28. ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਬੰਦੋਬਸਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ :

(A) ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬ੍ਰੋਕਰ ਕਲਾਇੰਟ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

(B) ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਇੱਕ 'ਡੀਮੈਟ' ਖਾਤਾ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

(C) ਬ੍ਰੋਕਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਰਡਰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਸਲਿੱਪ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(D) ਫਿਰ ਬ੍ਰੋਕਰ ਔਨਲਾਈਨ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਸਟਾਕ ਐਕਸਚੇਂਜ ਨਾਲ ਜੁੜ ਜਾਵੇਗਾ।

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿਕਲਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋਃ

(1) (A), (B), (C), (D)
(2) (A), (C), (B), (D)
(3) (B), (A), (D), (C)
(4) (C), (B), (D), (A)

SPACE FOR ROUGH WORK

29. The market where existing securities are bought and sold is known as _____ .

(1) Primary market (2) Secondary market

(3) Capital market (4) Financial market

30. Qualities of sucessful entrepreneur do ***not*** include :

(1) Initiative (2) Self-confidence

(3) Risk avoider (4) Wealth creators

31. Identify the function performed by SEBI :

"It controls insider trading, takeover bids and imposes penalties for such practices."

(1) Protective functions (2) Regulatory functions

(3) Developmental functions (4) Preventive functions

32. Financial management aims at choosing the best investment and financing alternatives by focusing on their costs and benefits. Its objective is to :

(1) Increase the shareholders' wealth (2) Decrease the shareholders' wealth

(3) Increase the shareholders' capital (4) Decrease the shareholders' capital

33. A proper matching of funds requirements and their availability is sought to be achieved by _____ .

(1) Financial planning (2) Financial control

(3) Capital budgeting (4) Investment decisions

34. Debt is _____ but is more _____ for a business because the payment of interest and the return of principal is obligatory for the business.

(1) Cheaper, risky (2) Cheaper, safe

(3) Expensive, risky (4) Expensive, safe

35. "Coordination unifies unrelated interests into purposeful work activity." Identify the nature of coordination.

(1) Coordination is an all pervasive function (2) Coordination is a continuous process

(3) Coordination ensures unity of action (4) Coordination integrates group efforts

36. Akash Industries has installed a waste recycling plant in its premises and does not dump their waste material anymore. This plant is providing employment to many people. Identify the objective of management which the company is achieving by doing the aforesaid activity.

(1) Social objective (2) Economic objective

(3) Personal objective (4) Growth

SPACE FOR ROUGH WORK

29. ਮਾਰਕੀਟ ਜਿੱਥੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਤੀਭੂਤੀਆਂ ਖਰੀਦੀਆਂ ਅਤੇ ਵੇਚੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਨੂੰ _____ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

(1) ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਮਾਰਕੀਟ
(2) ਸੈਕੰਡਰੀ ਮਾਰਕੀਟ
(3) ਪੂੰਜੀ ਬਾਜ਼ਾਰ
(4) ਵਿੱਤੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

30. ਸਫਲ ਉੱਦਮੀ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ***ਨਹੀਂ*** ਹੈ :

(1) ਪਹਿਲ
(2) ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ
(3) ਜੋਖਮ ਤੋਂ ਬਚਣ ਵਾਲਾ
(4) ਪੂੰਜੀ ਨਿਰਮਾਤਾ

31. ਐੱਸ. ਈ. ਬੀ. ਆਈ. (SEBI) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ :
"ਇਹ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਪਾਰ, ਟੇਕਓਵਰ ਬੋਲੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ।"

(1) ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਰਵਾਈਆਂ
(2) ਨਿਯੰਤਰਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ
(3) ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਵਾਈਆਂ
(4) ਰੋਕਥਾਮ ਕਾਰਵਾਈਆਂ

32. ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਲਾਗਤ ਅਤੇ ਲਾਭ ਉਤੇ ਫ਼ੋਕਸ ਕਰਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਨਿਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਵਿਕਲਪਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ:

(1) ਸ਼ੇਅਰ ਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਦੌਲਤ ਵਧਾਉਣਾ
(2) ਸ਼ੇਅਰ ਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਦੌਲਤ ਘਟਾਉਣਾ
(3) ਸ਼ੇਅਰ ਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਵਧਾਉਣਾ
(4) ਸ਼ੇਅਰ ਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਘਟਾਉਣਾ

33. ਫੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਪਲੱਬਧਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਸਹੀ ਮੇਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ _____ ਰਾਹੀਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ

(1) ਵਿੱਤੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ
(2) ਵਿੱਤੀ ਨਿਯੰਤਰਣ
(3) ਪੂੰਜੀ ਬਜਟ
(4) ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਫੈਸਲੇ

34. ਕਰਜ਼ ਹੈ _____ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ _____ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਵਿਆਜ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਅਤੇ ਮੂਲਧੰਨ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

(1) ਸਸਤਾ, ਜੋਖਿਮ ਭਰਿਆ
(2) ਸਸਤਾ, ਸੁਰੱਖਿਅਤ
(3) ਮਹਿੰਗਾ, ਜੋਖਿਮ ਭਰਿਆ
(4) ਮਹਿੰਗਾ, ਸੁਰੱਖਿਅਤ

35. "ਤਾਲਮੇਲ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਕੰਮ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਅਸੰਬੰਧਿਤ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨੂੰ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ" ਤਾਲਮੇਲ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ।

(1) ਤਾਲਮੇਲ ਇੱਕ ਸਰਵਵਿਆਪੀ ਕਾਰਜ ਹੈ।
(2) ਤਾਲਮੇਲ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ।
(3) ਤਾਲਮੇਲ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।
(4) ਤਾਲਮੇਲ ਸਮੂਹ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ

36. ਆਕਾਸ਼ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਰੀਸਾਈਕਲਿੰਗ ਪਲਾਂਟ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਪਲਾਂਟ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਜੋ ਕੰਪਨੀ ਉਪਰੋਕਤ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ :

(1) ਸਮਾਜਿਕ ਉਦੇਸ਼
(2) ਆਰਥਿਕ ਉਦੇਸ਼
(3) ਨਿੱਜੀ ਉਦੇਸ਼
(4) ਵਿਕਾਸ

SPACE FOR ROUGH WORK

37. "Management always works by keeping an end result or aim of the organisation. All activities of managers are directed towards the end result." From the above statement, identify the feature of management.

(1) Management is multidimensional
(2) Management is continuous
(3) Management is intangible
(4) Management is a goal oriented process

38. The key position of top-level management is _____ .

(1) Managing Director
(2) Production Manager
(3) Marketing Manager
(4) Plant Supervisor

39. Match **List-I** with **List-II**.

	List-I		**List-II**
(A)	Intelligence test	(I)	Indicator of a person's capacity to develop
(B)	Aptitude test	(II)	Clues to a person's emotions, values, etc.
(C)	Personality test	(III)	Measure existing skills of the individual
(D)	Trade test	(IV)	Indicator of a person's learning ability and ability to make judgements

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (III), (D) - (IV)

(2) (A) - (IV), (B) - (I), (C) - (II), (D) - (III)

(3) (A) - (II), (B) - (III), (C) - (I), (D) - (IV)

(4) (A) - (I), (B) - (III), (C) - (IV), (D) - (II)

40. Which of the following are advantages of functional structure of an organisation ?

(A) Leads to occupational specialisation.

(B) Places less emphasis on organisational objectives.

(C) Promotes coordination and control within a department.

(D) Increases operational efficiency.

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B) and (C) only
(2) (A) and (B) only
(3) (A), (C) and (D) only
(4) (C) and (D) only

SPACE FOR ROUGH WORK

37. "ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਅੰਤਮ ਨਤੀਜੇ ਜਾਂ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅੰਤਮ ਨਤੀਜੇ ਵੱਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ, ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ।

(1) ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਬਹੁਆਯਾਮੀ ਹੈ
(2) ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਿਰੰਤਰ ਹੈ
(3) ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਟੱਲ ਅਮੂਰਤ ਹੈ
(4) ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਇੱਕ ਟੀਚਾ ਮੁਖੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ

38. ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪਦਵੀ _____ ਹੈ ।

(1) ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਿਦੇਸ਼ਕ
(2) ਉਤਪਾਦ ਨਿਦੇਸ਼ਕ
(3) ਵਿਤਰਣ ਨਿਦੇਸ਼ਕ
(4) ਪਲਾਂਟ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ

39. **ਸੂਚੀ-I** ਅਤੇ **ਸੂਚੀ-II** ਦਾ ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ :

	ਸੂਚੀ-I		**ਸੂਚੀ-II**
(A)	ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਟੈਸਟ	(I)	ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਸੰਕੇਤਕ
(B)	ਯੋਗਤਾ ਟੈਸਟ	(II)	ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਆਦਿ ਦਾ ਸੰਕੇਤ
(C)	ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਟੈਸਟ	(III)	ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹੁਨਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਪਨਾ
(D)	ਵਪਾਰ ਟੈਸਟ	(IV)	ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤਕ

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿਕਲਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋਃ

(1) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (III), (D) - (IV)
(2) (A) - (IV), (B) - (I), (C) - (II), (D) - (III)
(3) (A) - (II), (B) - (III), (C) - (I), (D) - (IV)
(4) (A) - (I), (B) - (III), (C) - (IV), (D) - (II)

40. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਇੱਕ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਹਨ ?

(A) ਕਿੱਤਾਮੁਖੀ ਮੁਹਾਰਤ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
(B) ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਘੱਟ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
(C) ਇੱਕ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤਾਲਮੇਲ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ
(D) ਕਾਰਜ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿਕਲਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋਃ

(1) ਸਿਰਫ਼ (A), (B) ਅਤੇ (C)
(2) ਸਿਰਫ਼ (A) ਅਤੇ (B)
(3) ਸਿਰਫ਼ (A), (C) ਅਤੇ (D)
(4) ਸਿਰਫ਼ (C) ਅਤੇ (D)

On the basis of the information given in the case, answer the next five questions.

"Just Foodie" is a food chain offering different snacks like chips, biscuits, chocochip cookies, cakes, etc. through their own retail outlets. To make their products available to customers at right time, right place, they are also selling their products to grocery stores in addition to their own outlets. The taste, quality and packing are given utmost care. They are offering good quality, so they are able to charge higher price than their competitors. To increase their sales, they are using different offers like : Free gifts, Cash backs, etc. They are offering discounts to customers on various occasions. All these considerations have made "Just Foodie" a complete success and they are able to win over different competitors in the market, and their market share is rising continuously.

41. In the above case "Just Foodie" is using various variables of Marketing Mix. Identify the variable used in the following statement :

"To make their products available to customers at right time, right place, they are also selling their products to grocery stores in addition to their own outlets."

(1) Product (2) Price

(3) Promotion (4) Physical distribution

42. Identify the element of marketing mix in the following statement :

"The taste, quality and packing are given utmost care."

(1) Product mix (2) Price mix

(3) Promotion mix (4) Physical distribution mix

43. "They are able to charge higher price than their competitors." Which element of marketing mix is discussed in the statement ?

(1) Product mix (2) Price mix

(3) Promotion mix (4) Physical distribution mix

44. "To increase their sales, they are using different offers like : Free gifts, Cash backs etc. They are offering discounts to customers on various occasions." Identify the marketing mix element from the above statement.

(1) Product mix (2) Price mix

(3) Promotion mix (4) Physical distribution mix

45. "To increase their sales, they are using different offers like : Free gifts, Cash backs etc. They are offering discounts to customers on various occasions." Which tool of the promotion mix is used in the given statement ?

(1) Advertisement (2) Sales promotion

(3) Personal selling (4) Publicity

SPACE FOR ROUGH WORK

ਕੇਸ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਗਲੇ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ ।

"ਜਸਟ ਫੂਡੀ" ਇੱਕ ਫੂਡ ਚੇਨ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਆਉਟਲੈੱਟ ਰਾਹੀਂ ਚਿਪਸ, ਬਿਸਕੁਟ, ਚੋਕੋਚਿਪ ਕੂਕੀਜ਼, ਕੇਕ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਨੈਕਸ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਸਹੀ ਜਗ੍ਹਾ' ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਰਿਆਨੇ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵੇਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੁਆਦ, ਗੁਣਵੱਤਾ, ਪੈਕਿੰਗ ਦਾ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਚੰਗੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਕੀਮਤ ਵਸੂਲ ਸਕਣ। ਆਪਣੀ ਵਿਕਰੀ ਵਧਾਉਣ ਲਈ, ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿਃ ਮੁਫ਼ਤ ਤੋਹਫ਼ੇ, ਕੈਸ਼ ਬੈਕ ਆਦਿ। ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੇ "ਜਸਟ ਫੂਡੀ" ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਫਲ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਨਿਰੰਤਰ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ।

41. ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ "ਜਸਟ ਫੂਡੀ" ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਮਿਕਸ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਚਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ :

"ਆਪਣੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਸਹੀ ਜਗ੍ਹਾ' ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਰਿਆਨੇ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵੇਚ ਰਹੇ ਹਨ"

(1) ਉਤਪਾਦ (2) ਕੀਮਤ
(3) ਤਰੱਕੀ (4) ਭੌਤਿਕ ਵੰਡ

42. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦੇ ਤੱਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ :

"ਸੁਆਦ, ਗੁਣਵੱਤਾ, ਪੈਕਿੰਗ ਦਾ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

(1) ਉਤਪਾਦ ਮਿਸ਼ਰਣ (2) ਮੁੱਲ ਮਿਸ਼ਰਣ
(3) ਪ੍ਰਚਾਰ ਮਿਸ਼ਰਣ (4) ਭੌਤਿਕ ਵੰਡ ਮਿਸ਼ਰਣ

43. "ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਕੀਮਤ ਵਸੂਲਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ। "ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦੇ ਕਿਸ ਤੱਤ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ?

(1) ਉਤਪਾਦ ਮਿਸ਼ਰਣ (2) ਮੁੱਲ ਮਿਸ਼ਰਣ
(3) ਪ੍ਰਚਾਰ ਮਿਸ਼ਰਣ (4) ਭੌਤਿਕ ਵੰਡ ਮਿਸ਼ਰਣ

44. "ਆਪਣੀ ਵਿਕਰੀ ਵਧਾਉਣ ਲਈ, ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿਃ ਮੁਫ਼ਤ ਤੋਹਫ਼ੇ, ਕੈਸ਼ ਬੈਕ, ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।"

ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਮਿਸ਼ਰਣ ਤੱਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ।

(1) ਉਤਪਾਦ ਮਿਸ਼ਰਣ (2) ਮੁੱਲ ਮਿਸ਼ਰਣ
(3) ਪ੍ਰਚਾਰ ਮਿਸ਼ਰਣ (4) ਭੌਤਿਕ ਵੰਡ ਮਿਸ਼ਰਣ

45. "ਆਪਣੀ ਵਿਕਰੀ ਵਧਾਉਣ ਲਈ, ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿਃ ਮੁਫ਼ਤ ਤੋਹਫ਼ੇ, ਕੈਸ਼ ਬੈਕ, ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।"

ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਮਿਕਸ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਸਾਧਨ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ?

(1) ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ (2) ਵਿਕਰੀ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ
(3) ਨਿੱਜੀ ਵਿਕਰੀ (4) ਪ੍ਰਚਾਰ

SPACE FOR ROUGH WORK

On the basis of the information given in the case, answer the next five questions.

A Maharatna Company, Indian Oil

Indian Oil is India's largest commercial organisation. It is the top ranked Indian company in the Fortune 'Global 500' listings (2017). Indian Oil's vision is driven by a group of dynamic leaders, who have made it a name to reckon with. With an over 34,000 strong workforce, a Maharatna Company, Indian Oil has been helping to meet India's energy demands and reaching petroleum products in every part of India for over five decades.

- It plans to increase its business operations all around the world.
- The company plans to invest ₹ 20,000 crore in 2017 – 18 acquisitions and plans to expand overseas. The company is always believed to be ahead of the demand. Last year too, IOC had invested close to ₹ 20,000 crore, including around ₹ 16,000 crore in various Indian projects and on acquisition for upstream in Russia.
- The company believed that if the goals are well defined, employees are aware of what the organisation has to do and what they must do to achieve those goals.
- Changes or events cannot be eliminated, but they can be anticipated and managerial responses to them can be developed. Policy formation serves as the basis of coordinating the activities and efforts of different divisions, departments and individuals.
- It helps in avoiding confusion and misunderstanding. Manager can look into the future and make a choice from amongst various alternative courses of action.

46. Identify the function of management highlighted in the above case.

(1) Organising

(2) Staffing

(3) Directing

(4) Planning

SPACE FOR ROUGH WORK

ਕੇਸ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਗਲੇ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ ।

ਇਕ ਮਹਾਰਤਨ ਕੰਪਨੀ, ਇੰਡੀਅਨ ਆਇਲ

ਇੰਡੀਅਨ ਆਇਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਵਪਾਰਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ। ਇਹ ਫਾਰਚਿਊਨ 'ਗਲੋਬਲ 500' ਸੂਚੀ (2017) ਵਿੱਚ ਚੋਟੀ ਦੀ ਰੈਂਕਿੰਗ ਵਾਲੀ ਭਾਰਤੀ ਕੰਪਨੀ ਹੈ। ਇੰਡੀਅਨ ਆਇਲ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚਮਕਦਾ ਨਾਮ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। 34,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਾਰਜਬਲ ਦੇ ਨਾਲ, ਇੱਕ ਮਹਾਰਤਨ ਕੰਪਨੀ, ਇੰਡੀਅਨ ਆਇਲ ਪੰਜ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਊਰਜਾ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਰ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਉਤਪਾਦਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

- ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਪਾਰਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
- ਕੰਪਨੀ 20,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ 2017-18 ਵਿਚ ਖ਼ਰੀਦ ਨਾਲ ਕਮਾਈ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕੰਪਨੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੰਗ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਰਹਿਣ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵੀ IOC ਨੇ ਲਗਭਗ 20,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 16,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਰੂਸ ਵਿੱਚ ਅਪਸਟ੍ਰੀਮ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸੀ।
- ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਜਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਣ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਡਿਵੀਜ਼ਨਾਂ, ਵਿਭਾਗਾਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਤਾਲਮੇਲ ਦੇ ਅਧਾਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਇਹ ਉਲਝਣ ਅਤੇ ਗ਼ਲਤਫ਼ਹਿਮੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੇਜਰ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਵੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਕਲਪਿਕ ਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

46. ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਕਾਰਜ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ।

(1) ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ
(2) ਸਟਾਫ ਨਿਯੁਕਤੀਕਰਨ
(3) ਨਿਰਦੇਸ਼ਨਾ
(4) ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ

SPACE FOR ROUGH WORK

47. "If the goals are well defined, employees are aware of what the organisation has to do and what they must do to achieve those goals." Identify the significance of managerial function highlighted in this statement.

(1) Facilitates decision making

(2) Reduces overlapping and wasteful activities

(3) Reduces risks of uncertainty

(4) Provides direction

48. "Changes or events cannot be eliminated, but they can be anticipated and managerial responses to them can be developed." Identify the significance of managerial function highlighted in this statement.

(1) Provides direction

(2) Reduces risks of uncertainty

(3) Reduces overlapping and wasteful activities

(4) Facilitates decision making

49. "Policy formation serves as the basis of coordinating the activities and efforts of different divisions, departments and individuals. It helps in avoiding confusion and misunderstanding." Identify the significance of managerial function highlighted in this statement.

(1) Facilitates decision making

(2) Reduces risks of uncertainty

(3) Provides direction

(4) Reduces overlapping and wasteful activities

50. "Manager can look into the future and make a choice from amongst various alternative courses of action." Identify the significance of managerial function highlighted in this statement.

(1) Provides direction

(2) Reduces risks of uncertainty

(3) Reduces overlapping and wasteful activities

(4) Facilitates decision making

SPACE FOR ROUGH WORK

47. "ਜੇਕਰ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। "ਇਸ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਾਰਜ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ।

(1) ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ

(2) ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਅਤੇ ਵਿਅਰਥ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ

(3) ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਦੇ ਜੋਖਮਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ

(4) ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

48. "ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਜਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।" ਇਸ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਾਰਜ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ।

(1) ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

(2) ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਦੇ ਜੋਖਮਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ

(3) ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਅਤੇ ਵਿਅਰਥ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ

(4) ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਮੱਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ

49. ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਣ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਡਿਵੀਜ਼ਨਾਂ, ਵਿਭਾਗਾਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਤਾਲਮੇਲ ਦੇ ਅਧਾਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਲਝਣ ਅਤੇ ਗ਼ਲਤਫ਼ਹਿਮੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। "ਇਸ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਾਰਜ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ।

(1) ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ

(2) ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਦੇ ਜੋਖਮਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ

(3) ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

(4) ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਅਤੇ ਵਿਅਰਥ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ

50. "ਮੈਨੇਜਰ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਕਲਪਿਕ ਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।" ਇਸ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਾਰਜ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ।

(1) ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

(2) ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਦੇ ਜੋਖਮਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ

(3) ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਅਤੇ ਵਿਅਰਥ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ

(4) ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ

SPACE FOR ROUGH WORK

SPACE FOR ROUGH WORK

SPACE FOR ROUGH WORK

Read carefully the following instructions :

8. No candidate will be allowed to leave the OMR Answer Sheet blank. If any OMR Answer Sheet is found blank, it shall be crossed by the Invigilator with his/her signature, mentioning "Cancelled" on it.

9. Do not tear or fold any page of the Test Booklet and OMR Answer Sheet.

10. Candidates are advised to ensure that they fill the correct particulars on the OMR Answer Sheet, i.e., Application No., Roll No., Test Booklet No., Name, Mother's Name, Father's Name and Signature.

11. In case of any discrepancy in any question between English and Hindi/Regional language version, the English version will be considered as the final version for evaluation.

12. Rough work is to be done in the space provided for this purpose in the Test Booklet only.

13. The answers will be evaluated through electronic scanning process. Incomplete or incorrect entries may render the OMR Answer Sheet invalid.

14. Candidates are advised not to fold or make any stray marks on the OMR Answer Sheet. Use of Eraser, Nail, Blade, White Fluid/Whitener, etc., to smudge, scratch or damage in any manner the OMR Answer Sheet during examination is strictly prohibited. Candidature and OMR Answer Sheet of candidates using Eraser, Nail, Blade or White Fluid/Whitener to smudge, scratch or damage in any manner shall be cancelled.

15. There will be one copy of OMR Answer Sheet i.e., the Original Copy. After the examination is over, the candidate shall hand over the OMR Answer Sheet to the Invigilator. The candidate can take away the Test Booklet after the examination is over. If the candidate does not hand over the OMR Answer Sheet to the Invigilator and goes away with the OMR Answer Sheet, his/her candidature shall be cancelled and criminal proceedings shall also be initiated against him/her.

16. Candidates are advised strictly not to carry handkerchief, any mobile phone, any type of watch, belt or wear ornaments like ring, chain, ear-ring, etc., electronic or communication device, pen, pencil, eraser, sharpener and correction fluid to the Examination Centre. If any candidate is found possessing any such item, he/she will not be allowed to enter the examination centre. Possession of a mobile phone or any other aiding material as mentioned above by the candidate in the examination room will be treated as a serious violation and it may lead to cancellation of the candidature and debarring him/her from future examinations.

17. If a candidate violates any instructions or shows any indiscipline or misbehaviour, appropriate action will be taken including cancellation of candidature and debarring from future examinations.

18. Use of electronic/manual calculator is **not** allowed.

ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ :

8. ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ OMR ਉੱਤਰ ਪੱਤਰੀ ਖਾਲੀ ਛੱਡਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵੀ OMR ਉੱਤਰ ਪੱਤਰੀ ਖਾਲੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਇਨਵੀਜੀਲੇਟਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਦਸਤਖਤ ਨਾਲ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਸ 'ਤੇ "ਰੱਦ" ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

9. ਟੈਸਟ ਪੁਸਤਿਕਾ ਅਤੇ OMR ਉੱਤਰ ਪੱਤਰੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੰਨੇ ਨੂੰ ਨਾ ਤੇ ਪਾੜੋ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਫੋਲਡ ਕਰੋ।

10. ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ OMR ਉੱਤਰ ਪੱਤਰੀ 'ਤੇ ਸਹੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ, ਰੋਲ ਨੰਬਰ, ਟੈਸਟ ਬੁੱਕਲੇਟ ਨੰਬਰ, ਨਾਮ, ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਮ, ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਦਸਤਖਤ।

11. ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ/ਖੇਤਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੰਤਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਅੰਤਮ ਸੰਸਕਰਣ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

12. ਸਿਰਫ ਟੈਸਟ ਬੁੱਕਲੇਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਮੋਟਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

13. ਜਵਾਬਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਸਕੈਨਿੰਗ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਧੂਰੀਆਂ ਜਾਂ ਗਲਤ ਐਂਟਰੀਆਂ OMR ਉੱਤਰ ਪੱਤਰੀ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਬਣਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

14. ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ OMR ਉੱਤਰ ਪੱਤਰੀ 'ਤੇ ਨਾ ਫੋਲਡ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਣਚਾਹੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਾ ਬਣਾਉਣ। ਇਰੀਜ਼ਰ, ਨੇਲ, ਬਲੇਡ, ਸਫੈਦ ਤਰਲ/ਵ੍ਹਾਈਟਨਰ, ਆਦਿ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੌਰਾਨ OMR ਉੱਤਰ ਪੱਤਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਧੱਬੇ, ਸਕ੍ਰੈਚ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਮਨਾਹੀ ਹੈ। ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਅਤੇ OMR ਉੱਤਰ ਪੱਤਰੀ, ਇਰੇਜ਼ਰ, ਨੇਲ, ਬਲੇਡ ਜਾਂ ਸਫੈਦ ਫਲੂਇਡ/ਵਾਈਟਨਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਧੱਬੇ, ਸਕ੍ਰੈਚ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

15. ਓ.ਐੱਮ.ਆਰ. ਉੱਤਰ ਪੱਤਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਯਾਨੀ ਅਸਲ ਕਾਪੀ। ਇਮਤਿਹਾਨ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ OMR ਉੱਤਰ ਪੱਤਰੀ ਜਾਂਚਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਟੈਸਟ ਬੁੱਕਲੈੱਟ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਮੀਦਵਾਰ OMR ਉੱਤਰ ਪੱਤਰੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪਦਾ ਅਤੇ OMR ਉੱਤਰ ਪੱਤਰੀ ਵੀ ਲੈ ਕੇ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

16. ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਰਿਖਿਆ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਰੁਮਾਲ, ਮੋਬਾਈਲ ਫ਼ੋਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਘੜੀ, ਬੈਲਟ ਜਾਂ ਗਹਿਣੇ ਜਿਵੇਂ ਅੰਗੂਠੀ, ਚੇਨ, ਕੰਨ-ਰਿੰਗ ਆਦਿ, ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਜਾਂ ਸੰਚਾਰ ਯੰਤਰ, ਪੈੱਨ, ਪੈਨਸਿਲ, ਇਰੇਜ਼ਰ, ਸ਼ਾਰਪਨਰ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਨਾ ਰੱਖਣ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵਸਤੂ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਹਾਇਤਾ ਸਮੱਗਰੀ ਰੱਖਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਉਲੰਘਣਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

17. ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਿਸੇ ਹਦਾਇਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਹੀਣਤਾ ਜਾਂ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰਨ ਸਮੇਤ ਢੁਕਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

18. ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ/ਮੈਨੂਅਲ ਕੈਲਕੁਲੇਟਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ **ਨਹੀਂ** ਹੈ।